

Р Е Ш Е Н И Е

№ 190

С о ф и я, 29 ноември 2018 г.

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, ПЪРВО наказателно отделение, в съдебно заседание на 19 о к т о м в р и 2018 година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: РУЖЕНА КЕРАНОВА
ЧЛЕНОВЕ: НИКОЛАЙ ДЪРМОНСКИ
РУМЕН ПЕТРОВ

при секретар Мира Недева
и в присъствието на прокурора Ивайло Симов
изслуша докладваното от съдията Николай Дърмонски
наказателно дело № 802/2018 година.

С касационна жалба от защитниците на подсъдимия Ж. А. П. от София адв.К.Б.и В.Ц. от АК-София се обжалва решение № 64 от 26.02.2018 г., постановено по ВНОХД № 1252/2017 г. от Софийския апелативен съд с доводи за наличие на касационно основание по чл.348, ал.1, т.1 от НПК и искане за отмяната му и оневиняване на подсъдимия от ВКС поради „недоказаност по безспорен и несъмнен начин” на предявеното му обвинение.

Прокурорът от Върховната касационна прокуратура дава заключение за неоснователност на касационната жалба.

Подсъдимият П., лично и чрез защитниците си адв.Б. и адв.Ц. поддържа жалбата им и отправеното в нея искане.

Върховният касационен съд провери правилността на обжалваното решение в пределите на чл.347 от НПК, като съобрази следното :

Първоначално делото е било разгледано по НОХД № 5431/2014 г. от Софийския градски съд, по което с присъда № 80 от 12.03.2015 г. подсъдимият Ж. А. П.от София е бил признат за виновен в осъществяване на 03.06.2014 г. в София в качеството му на вещо лице, назначено от съда по гр.д.№ 1390/2009 г. по описа на Софийския апелативен съд – 1-ви състав, на престъпление по чл.305, ал.1 вр.чл.301, ал.2 вр.ал.1 от НК и му е било наложено при условията на чл.54 от НК

наказание от 1 година лишаване от свобода с приложението на чл.66, ал.1 от НК с изпитателен срок от 3 години, глоба в полза на държавата в размер на 1 500 лева и лишаване от право по чл.37, ал.1, т.7 от НК – право да упражнява дейност като вещо лице – графолог за срок от 3 години.

Постановено е на М. Н. да се върне сумата от 500 лева, а на подс.П. – сумата от 80 лева и мобилен телефон „Н.“, след влизане на присъдата в сила.

Присъдени са в тежест на подсъдимия направените по делото разноски в размер на 241,97 лева.

Присъдата е била обжалвана с въззивна жалба от защитника на подсъдимия адв.М.М. от АК-София с оплаквания за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила и неправилното приложение на закона с искане за отмяната ѝ, провеждане на въззивно съдебно следствие с допускане и изслушване на графическа експертиза на подписа на М.Н. и разпит на поемни лица, които искания са били оставени без уважение и след изслушване на обясненията на подсъдимия, с решение № 361 от 09.11.2015 г. по ВНОХД № 567/2015 г. Софийският апелативен съд е отменил изцяло първоинстанционната присъда и е върнал делото на прокурора от СГП за новото му разглеждане за отстраняване на констатирано съществено процесуално нарушение при формулиране на обвинението в обстоятелствената част и диспозитива на обвинителния акт и по правилното приложение на закона.

При новото разглеждане на делото, след проведено допълнително разследване и внасяне на нов обвинителен акт, с присъда № 111 от 20.04.2017 г. по НОХД № 1466/2016 г. Софийският градски съд е признал подсъдимия Ж. А. П. от София за виновен в това, че в периода от 29.05.2014 г. до 03.06.2014 г. в София, в качеството си на вещо лице, назначено по допуснатата по гр.д.№ 1390/2014 г. на Апелативен съд-София графическа експертиза на подпис, положен в разписка от 20.05.2009 г., е поискал от М. К. Н. от София дар, който не му се следва – сумата от 1 500 лева и приел от нея сумата от 500 лева, за да наруши служебните си задължения – да изготви вярно, обективно и безпристрастно заключение по поставената му задача и на основание чл.305, ал.1 вр.чл.301, ал.2 вр.ал.1 от НК при условията на чл.54 от НК му е наложено наказание от 1 година лишаване от свобода, отложено на основание чл.66, ал.1 от НК за изпълнение с изпитателен срок от 3 години, глоба в размер на 1 500 лева в полза на държавата и лишаване от право да упражнява дейност като вещо лице – специалист по графически експертизи за срок от 3 години, като е признат за невинен и оправдан по обвинението деянията му да съставляват продължавано престъпление по смисъла на чл.26, ал.1 от НК чрез осъществени три отделни деяния в инкриминирания период.

Разпоредено е връщането на сумата от 500 лева в купюри от по 100 и 50 лева, приложени по делото като веществено доказателство, на собственицата им

М. Н., а иззетите от подсъдимия парична сума от 80 лева и мобилен телефон „Н.” да му бъдат върнати, след влизане на присъдата в сила.

В тежест на подсъдимия са присъдени направените по водене на делото разноски в размер общо на 966,27 лева.

Така постановената за втори път осъдителна присъда е била обжалвана от защитника на подсъдимия адв.М.М. с доводи за допуснати нови и неотстранени съществени процесуални нарушения по събирането и оценката на доказателствените материали, довело до неправилно приложение на закона и до несправедливото му осъждане с искане за отмяната ѝ и оневиняването му изцяло по предявеното обвинение.

С поставеното на настоящата касационна проверка решение № 64 от 26.02.2018 г. по ВНОХД № 1252/2017 г. Софийският апелативен съд е потвърдил осъждането на подс.П. за престъплението по чл.305, ал.1 вр.чл.301, ал.2 вр.ал.1 от НК с корекцията да е нарушил служебните си задължения да изготви „вярно” заключение по гражданското дело в качеството му на назначено от съда вещо лице.

Въззивното решение се атакува от двамата защитници на подсъдимия заради невярна, превратна интерпретация на твърденията му за организирана срещу него провокация във връзка с „други взаимоотношения с голям материален интерес”, поради неоснователния отказ на съда на исканията им за събиране на нови доказателства, при липса на пълен и задълбочен анализ на наведените от тях възражения по доказаността на релевантните факти и относимостта им към т.н. ”инсценировка на подкуп” от предприетите оперативни действия на органите на МВР, при неоснователното кредитиране на показанията на св.М.Н., довело до несправедливото осъждане на подзащитния им, без обаче да е отправено съответно искане към касационната инстанция.

В съдебните прения пред ВКС се конкретизира искане за отмяна на въззивното решение и за връщане на делото за поредното му разглеждане от въззивния съд с конкретни указания.

Върховният касационен съд, първо наказателно отделение намира жалбата на защитниците на подсъдимия за подадена в законния срок, при правото им на жалба срещу подлежащия на касационна проверка въззивен съдебен акт, поради което е допустима, но разгледана по същество за НЕОСНОВАТЕЛНА по следните съображения :

Макар формално да са касирали само основанието по чл.348, ал.1, т.1 от НПК, в касационната си жалба защитниците са развили и доводи за неправилно формиране на вътрешното убеждение на съда по релевантните факти от предмета на доказване по делото, предопределило да бъде „нарушен законът”, сочещо и на касационното основание по чл.348, ал.1, т.2 от НПК, които следва да бъдат

разгледани на първо място.

Поставеният наново във въззивната жалба от защитника адв.М. процесуален проблем относно яснотата на повдигнатото с обвинителния акт обвинение на подс.П. с възражението за неизпълнени указания на предишния въззивен състав, дало основание за връщане на делото за новото му разглеждане от прокурора, контролираният в настоящето производство състав на апелативния съд, донякъде нетипично, го е разрешил в края на пространното си изложение след обосновка на възприетите за установени факти по делото. В тази насока касаторите възразяват изводите му, в които „недостатъчно задълбочено” били обсъдени направените възражения от подсъдимия и защитата му за организирана срещу него провокация, изводимо от оперативните действия на органите на МВР във връзка с подадения им сигнал, загърбвайки задължението си да пресичат извършването на престъпления, т.е. ако е имало в случая искане да не се е стигнало до получаване на подкуп. В основата на недоволството им е поставено неоправданото според тях доверие на съда на показанията на св.М.Н., в разрез с обясненията на подзащитния им и споделеното от него пред св.С.Б. нейно поведение при първоначалната им среща, очертавайки го като провокативно и при разговора им в автомобила ѝ с подхвърляне на белязаните пари в чантата му и за отлагане на химическото вещество върху ръцете му при здрависването им.

ВКС не възприема така наведените от жалбоподателите доводи.

Апелативният съд обективно, всеобхватно и детайлно е обсъдил събрания по делото доказателствен материал, като особено внимание е отделил на обясненията на подс.Ж.П. и на показанията на св.М.Н. с оглед обвързаността на първите с предявеното му обвинение, а вторите за вероятността преднамерено да е била създадена ситуация на поискване и получаване от него на наследващия му се дар в качеството му на вещо лице по воденото срещу нея гражданско дело със сериозен материален интерес, т.е. не той, а тя да е осъществила корупционно престъпление. Съпоставката обаче на тези гласни доказателства с останалите и проверката им за тяхната достоверност по редица съдържащи се в тях относими към главния факт на доказване по делото обстоятелства като контролни са дали основание на съда убедително да отхвърли твърденията на подс.П..

Правилно те са приети като оборени относно психическото състояние на св.Н. при срещата им на 29.05.2014 г. в кантората на повереника ѝ св.адв.К. по повод вземане на сравнителни образци от подписа ѝ с искането му да се представят допълнително документи преди и след датата на полагане на подписа в разписката от 20.05.2009 г., както и относно „оборудването ѝ” още тогава с подслушвателни устройства. Доказателствено е отречена инициативата ѝ за предлагане на сума в лева като подкуп и вариациите в размера ѝ за постигане на предложения от подс.П. краен резултат по възложената му графическа експертиза, с оглед споделеното от Н. на К. на база на пълната корелация на последователните

им и безпротиворечиви показания, а оттам и относно мотивите ѝ за подаване на сигнала до СДВР на 31.05.2014 г. и съдържанието му.

Изследвана е логиката на действията му да продължи в описаната ситуация работата по изпълнение на възложената му от САС по допуснатата СГЕ задача с насрочване от негова страна на нова среща със св.Н. с цел да ѝ покаже изготвеното заключение с изведения в него категоричен извод относно автентичността на проблемния подпис. Убедително е отречена търсената от него подкрепа във вътрешно противоречивите, включително и с неговите обяснения, нелогични и непоследователни показания на св.С.Б. относно споделяната с него информация, повода на срещата им и тяхната изолираност от останалите доказателства.

Не се коментират от касаторите данните от приложените СРС в изготвените ВДС, тяхната законосъобразност с оглед разследването на тежко умишлено престъпление, постигнатите резултати от подслушването (записването) на разговора между подс.П. и св.Н. при последната им среща в сладкарницата и „необходимостта“ от качването им в колата ѝ преди задържането му, контролирана с външно наблюдение от св.Х. и св.К.и снимковия материал. Свързано с тази среща е изследвана и логиката в искането му, след получаването и преброяването на белязаните 500 лева, на 11.06.2014 г., ден преди датата на съдебното заседание по гражданското дело пред САС за защита на заключението му, тя да му изплати „останалите“ 1 000 лева с разяснения при назначаване на тройна СГЕ да ѝ предстои следващо „плащане“ с гаранция за запазване на резултата. Категоричността им е онагледена с вложените в мотивите на решението извадки от отразения във ВДС на СРС разговор помежду им и тяхното съдържателно значение за обективно извършеното от подсъдимия. Неоспорими са и резултатите от проведените обиски и от извършената СХЕ на банкнотите и натривките от ръцете му.

Подробно е анализирано и поведението на св.Н. съобразно поднесената от подсъдимия версия за развитието на взаимоотношенията им именно тя да му е предложила подкуп на 29.05.2014 г. с цел да го zlepостави, „подготвена“ със съответните средства от органите на МВР, както и каква би била ползата за нея при отзоваването му по този начин от делото при последващото му развитие. Всъщност, на негово място впоследствие са били назначени нови вещи лица за изпълнение на поставената по искане на носещия доказателствената тежест по ГПК ищец задача, като благоприятният за нея резултат по делото е бил постигнат и без допълнителното мотивиране на експертите при непреодоляното до края на гражданския процес категорично нейно отричане да е подписвала въпросната разписка. Обратно, логично е било именно ищецът по делото да потърси нерегламентиран контакт с вещото лице при липсата на оригинала на разписката, изследването на копие от която е било с твърде несигурен и проблемен резултат с

оглед достиженията в областта на графическото изследване и съдебната практика. Недоказано е и да е имало някакъв друг случай (дело) с голям материален интерес, свързан с дейността на подс.П. като вещо лице, който да е предпоставил създаване на ситуация за неговото компрометиране.

Всичко изложено основателно е мотивирало апелативният съд също да се довери на показанията на св.Н. и на подкрепящите я други доказателства. От друга страна, основателно е било отказано искането на защитниците на подс.П. за допускане от САС на СГЕ на подписа ѝ като неотнормимо към предмета на доказване в наказателното производство обстоятелство, както и на разпита на поемните лица при огледа на веществените доказателства, онагледен и с фотоси по делото.

След тези обстоятелствени разсъждения и фактически изводи за случилото се, съдът е извършил проверка и е дал дължимия се отговор на възражението на жалбоподателя за яснотата, достатъчността на изложението на фактите и правния им коментар от прокурора при излагане на внесено в съда обвинение спрямо подс.П. и дали е било ограничено правото му на защита да разбере в какво се обвинява и да се защити по него. Отхвърлянето на това възражение законосъобразно е защитено с извода, че са спазени напълно изискванията на чл.246 от НПК относно съдържанието на обвинителния акт с оглед ангажираното с него фактическо обвинение, по което подсъдимият се е защитавал, описани са ясно и пълно всички обстоятелства относно обективните и субективни елементи на предявеното му обвинение, позволяващи правния им анализ във връзка с правилното приложение на материалния закон. Всъщност, пред касационната инстанция коментираното възражение е маркирано от жалбоподателите само най-общо, без конкретни доводи в тази насока и същото като неоснователно следва да бъде оставено без уважение.

ВКС намира, че въззивният съд е изпълнил задълженията си да обследва обективно, всестранно и пълно всички доказателствени материали, няма превратно оценени или пренебрегнати, оценката им е според действителното им съдържание и правилата на житейската логика, проверката им е извършена както с оглед тезата на обвинението, така и доколко те са в полза на подсъдимия, като са получили убедителен и законосъобразен отговор всички изложени от него и защитниците му възражения, поради което са спазени изискванията на чл.339, ал.2 от НПК и не е налице касационно основание по чл.348, ал.1, т.2 от НПК за намеса на касационната инстанция и за връщане на делото за новото му разглеждане от друг състав на въззивния съд.

Основното касационно основание, въз основа на което касаторите настояват за оневиняването на подс.П. е за осъществена срещу него провокация да получи предложения му от св.Н. подкуп от 500 лева, подхвърлени му при последната им среща в колата ѝ. Тази теза е била развита и пред двете инстанции по фактите и е

била отхвърлена убедително и законосъобразно.

Престъплението, което в най-голяма степен съдържа в себе си признаците на корупционно поведение, е подкупът, уреден в Раздел IV на Глава осма от Особената част на НК. Законът разглежда като подкуп всяко получаване от страна на длъжностното лице, а след последните изменения – на поискване, приемане на предложение или на обещание за дар или облага, която не му се следва, заради това че ще извърши или няма да извърши или защото е извършило или не е извършило действие по служба, като деянието е наказуемо и в случаите, когато длъжностното лице не е нарушило службата си като следствие от подкупа. Подкупът в най-голяма степен олицетворява корупцията в наказателното право – заради особения субект и користния характер на проявата. Като явление, неразривно свързано с властта, то разяжда държавния апарат и подменя принципите, на които трябва да се основава – законност, съблюдаване на човешките права, професионализъм. То ги подменя с личния интерес на длъжностното лице, професионализмът бива заменен със съмнителни критерии при вземане на решенията при осъществяване на държавна и обществена длъжност, независимо сред коя от властите в държавата. Всички отделни власти изпълняват различни функции, които обаче са част от единната държавна власт. Корупцията на държавния апарат има отражение във всички сфери на живота – да засегне не само реда на функциониране на администрацията или на съдебната система, но и да накърни значителни икономически интереси. Последното е намерило отражение в редица норми в НК, санкциониращи поведение със значим корупционен потенциал. Това е довело до диференциация на отговорността за прояви на корупция с оглед на субекта на престъплението, в разглеждания случай в дейността на вещо лице, назначено от съд, което не е длъжностно лице, но активно съдейства за разкриване на обективната истина чрез изготвяне на заключение по назначената от съответния съд или правоприлагащ орган експертиза.

Утвърдено е в теорията и съдебната практика, че експертизата е способ за проверка и оценка на налични или събрани в хода на експертизата доказателствени материали, когато за това са необходими специални знания в областта на науката, изкуството или техниката. Вещото лице спомага за изясняването на фактически обстоятелства по делото, с които съдът (назначилият го орган) може мотивирано да не се съгласи, което обуславя забраната да му се възлагат или самостоятелно то да гради правни изводи. А това е определило значимостта на участието на вещото лице в дейността на посочените органи и необходимостта от пресичане на негови прояви на корупция.

Изхождайки от тези принципни виждания, апелативният съд задълбочено е анализирал процесуалния статут на вещото лице в гражданския процес, какъвто подс.П. е добил с назначаването му от САС по посоченото гражданско дело с

поставена задача от областта на графическото изследване. Доверявайки се на св.Н, прецизно е анализирал (стр.6-10, 12-14 от решението) поведението му не само от фактическа, но и от правна страна. С основание е отрекъл св.Н., а още по-малко сезираните със сигнала ѝ от 31.05.2014 г. органи на МВР, да са създали преднамерено обстановка или условия, за да се предизвика той да поиска или да приеме предложение, а после и да получи неследващия му се дар – предмет на обвинението, а именно уточнената в инкриминирания период сума от 1 500 лева, от които получил и лично преброил белязаните 500 лева с уговорката остатъкът от 1 000 лева да получи ден преди съдебното заседание, насрочено за защита на заключението му с категоричния извод изследваният подпис да не е нейн. С оглед изменената редакция на чл.307 от НК (ДВ бр.51/2000 г.) е анализирана и целта на едно такова поведение – да му се навреди, изхождайки от собствените му реплики в записания им разговор и значението на дейността му на вещо лице по делото за постигане на обективната истина по повдигнатия от страните спор. Именно в тази насока са изяснени задълженията му на вещо лице в гражданския процес, изводими от разпоредбите на ЗСВ, ГПК и действащата в инкриминирания период Наредба № 3/2012 г. (отм. с решение на ВАС от 18.02.2014 г., но в сила от 17.10.2014 г.), почти дословно възпроизведени в последващата Наредба № 2 от 29.06.2015 г. на министъра на правосъдието (ДВ бр.50/2015 г.).

Доколкото статутът на вещото лице в процеса е да бъде помощник на съда в постигане със специалните си знания на истината за определени факти от предмета на доказване по делото, то няма как за неговата дейност да не важат основните принципи на процеса, изискването за „процесуална независимост“, „добросъвестност, обективност, всеостранност и пълнота на експертното изследване“ (чл.2, т.3 и 5 от Наредбата). Или, вещото лице следва да бъде независимо както от страните, така и от всяко друго лице в служебна, родствена или друга зависимост, както и да направи изводите си въз основа на предоставените му налични или новооткрити доказателствени материали обективно и безпристрастно, за което да получи следващото му се възнаграждение, но не и да договаря неследващ му се дар или друга облага. Когато вещото лице пренебрегне задълженията си за безпристрастност и обективност, то депозирването умишлено или непредпазливо на невярно заключение субсумира състава на чл.291 от НК, което законосъобразно е дало основание на САС да коригира първоинстанционната присъда.

Правилно апелативният съд се е съгласил с правния извод на СГС дейтелността на подс.П. да е единна, насочена към получаване като дар на уточнената крайна сума от 1 500 лева, 500 лева от която е получил малко преди задържането му. Обсъдени са т.н. оперативни действия на органите на МВР на фона на конкретно развилата се обстановка и е отречено те да сочат на провокация към подкуп по смисъла на чл.307 от НК, свързано с трудностите по

доказване на корупционното поведение на субекта на престъплението подкуп.

ВКС намира, че апелативният съд правилно е утвърдил приложението на материалния закон и не е налице касираното основание по чл.348, ал.1, т.1 от НПК, поради което няма основание както за корекция на решението, още по-малко за оправдаване на подсъдимия от касационната инстанция или за връщане на делото за новото му разглеждане от друг състав на въззивния съд.

Извън общото оплакване за неправилното му осъждане, подс.П. и защитниците му не са навели каквито и да е доводи по касационното основание по чл.348, ал.1, т.3 от НПК и няма основание ВКС да излага допълнителни съображения относно справедливостта на отмерената му от двете инстанции кумулативна санкция. Същата е в рамките на предвидената в закона към нейния минимум и е необходима за постигане на целите на чл.36 от НК. Още повече, при констатираната незаконосъобразност на присъдата заради неналагането на наказание по чл.37, ал.1, т.6 от НК, но при липса на съответен въззивен протест.

Обжалваното решение като правилно и законосъобразно следва да остане в сила, а касационната жалба следва да бъде оставена без уважение.

Водим от горното и на основание чл.354, ал.1, т.1 от НПК Върховният касационен съд, първо наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 64 от 26.02.2018 г., постановено по ВНОХД № 1252/2017 г. от Софийския апелативен съд.

ПРЕДСЕДАТЕЛ :

ЧЛЕНОВЕ :